

Brüsszel, 2021. november 23.
(OR. en)

14046/21

Intézményközi referenciaszám:
2008/0140(CNS)

SOC 662
ANTIDISCRIM 99
MI 859
JAI 1255
FREMP 268

JELENTÉS

Küldi:	az elnökség
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága / a Tanács
Előző dok. sz.:	13394/21
Biz. dok. sz.:	11531/08 - COM(2008) 426 final
Tárgy:	Javaslat – A Tanács irányelve a személyekkel szembeni, vallásra vagy meggyőződésre, fogyatékosagra, életkorra vagy szexuális irányultságra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról – Jelentés az elért eredményekről

I. BEVEZETÉS

A Bizottság 2008. július 2-án tanácsi irányelvjavaslatot fogadott el, amelynek célja a valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, életkoron, illetve szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetéssel szembeni védelem kiterjesztése a foglalkoztatáson kívül eső területekre. Az e területre vonatkozó hatályos EK-jogszabályok¹ kiegészítésével az egyenlő bánásmódról szóló horizontális irányelvjavaslat megtiltaná a fentiekben alapuló megkülönböztetést a következő területeken: szociális védelem, beleértve a szociális biztonságot és az egészségügyi ellátást; oktatás; valamint az áruk és szolgáltatások igénybevétele, beleértve a lakhatást is.

¹ Különösen a 2000/43/EK, a 2000/78/EK és a 2004/113/EK tanácsi irányelv.

A delegációk nagy többsége elvben üdvözölte a javaslatot, és közülük sokan támogatták, hogy a javaslat a hatályos jogi keret kiegészítését célozza azáltal, hogy horizontális megközelítésen keresztül foglalkozik a megkülönböztetésnek mind a négy alapjával.

A legtöbb delegáció megerősítette az egyenlő bánásmód mint az EU-n belüli közös érték előmozdításának fontosságát. Több delegáció is különösen a javaslatnak a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel (UNCRPD) összefüggésben való jelentőségét hangsúlyozta. Azonban néhány delegáció a fogyatékossga vonatkozóan ambiciózusabb rendelkezéseket részesített volna előnyben.

Noha hangsúlyozták a megkülönböztetés elleni küzdelem fontosságát, egyes delegációk korábban kétségbe vonták a bizottsági javaslat szükségességét, mivel úgy látták, hogy az bizonyos kérdésekben sérti a nemzeti hatáskört, és ellentmond a szubszidiaritás és az arányosság elvének. Egyes delegációk pontosításokat is kértek, és aggodalmukat fejezték ki különösen a jogbiztonság hiányával, a hatáskörmegosztással, valamint a javaslat gyakorlati, pénzügyi és jogi hatásával kapcsolatban.

Két delegáció általános fenntartással élt a javaslatra vonatkozóan.

Egyelőre valamennyi delegáció általános vizsgálati fenntartással élt a szöveggel kapcsolatban.

CZ és DK parlamenti vizsgálati fenntartással élt. Azzal együtt, hogy támogatja a kompromisszumkeresést, a Bizottság megerősítette eredeti javaslatát e szakaszban, és az abban tett minden változtatással kapcsolatban vizsgálati fenntartással élt.

Az Európai Parlament 2009. április 2-án konzultációs eljárás keretében elfogadta véleményét². A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépését követően a javaslat már az Európai Unió működéséről szóló szerződés 19. cikkének hatálya alá tartozik, így – az Európai Parlament *egyetértését* követően – egyhangú tanácsi határozathozatalt igényel.

² Lásd: A6-0149/2009. A jelenlegi Európai Parlamentben Alice Kuhn két (SE/Zöldek/Európai Szabad Szövetség) jelölték ki a javaslat előadójának.

II. A SZLOVÉN ELNÖKSÉG ALATT A TANÁCSBAN VÉGZETT MUNKA

Azt követően, hogy májusban megbeszélések folytak egy új, átfogó kompromisszumos javaslatról³, a szlovén elnökség vitaindító feljegyzést⁴ készített, amely elsősorban a három fő lezáratlan kérdéssel, vagyis az alábbiakkal kapcsolatos kérdéseket tartalmazott: 1) *a szubszidiaritás*; 2) *a fogyatékkal kapcsolatos rendelkezések (végrehajtási költségek, valamint az UNCRPD-vel való összhang)*; és 3) *a jogbiztonság*. A delegációk a szociális kérdésekkel foglalkozó munkacsoport tagjainak nem hivatalos ülésén foglalkoztak ezekkel a kérdésekkel.⁵ A megbeszélést az alábbiakban lehet összefoglalni⁶:

1. Szubszidiaritás (különösen a 2. cikk (8) bekezdése, a 3. cikk (1)–(2) bekezdése és a (16) preambulumbekendés)

- a) **Megfelelő egyensúly áll-e fenn a szubszidiaritás és a megkülönböztetés ellen az uniós jog révén biztosított védelem között?**
- b) **Megfelelő egyensúly áll-e fenn egyrészt a megkülönböztetés elleni védelem, másrészt pedig az olyan jogok védelme között, mint például a magán- és a családi élet tiszteletben tartása, az egyesülés szabadsága és a sajtószabadság?**

Több delegáció úgy vélte, hogy a legutóbbi szövegváltoztatban általánosságban véve sikerült megtalálni a megfelelő egyensúlyt a szubszidiaritás és más megfontolások (nevezetesen a megkülönböztetéssel szembeni uniós szintű védelem, valamint az olyan jogok védelme, mint a magán- és a családi élet tiszteletben tartása, az egyesülés szabadsága és a sajtószabadság) között. Egyes delegációk azonban azon az állásponton voltak, hogy a szöveget tovább kell finomítani.

Más delegációk aggályaiknak adtak hangot a szubszidiaritással és a jogbiztonsággal kapcsolatban, és kijelentették, hogy védeni kell a tagállami hatásköröket, többek között az olyan ágazatokban, mint az oktatás.

³ 8549/21. Lásd még a 9108/21 és a 9109/21 dokumentumot.

⁴ 12398/21.

⁵ 2021. október 27. A Covid19-világjárvány okozta rendkívüli körülmények miatt az ülést virtuális formában tartották.

⁶ További részletek a 13394/21 dokumentumban találhatók.

Néhány másik delegáció ugyanakkor úgy vélte, hogy a szöveg túlságosan felhígult, ami gyengíti az általa kínált védelmet, és esetlegesen megnyitja az utat a megkülönböztetés előtt olyan területeken, mint a házassági jog és a családjog.

Az egyik delegáció azt is szeretne volna, hogy az interszekcionalitás fogalma visszakerüljön a szövegbe.

A Bizottság képviselője a további megbeszélések alapjaként támogatta a jelenlegi szöveget, és megerősítette, hogy fontos tiszteletben tartani a szubszidiaritás elvét – amellyel a javaslat preambulumbekzdéseiben kell foglalkozni –, valamint az Európai Unió Bíróságának (EUB) szerepét. A delegációk észrevételeire válaszolva a Bizottság képviselője kifejtette, hogy:

- az irányelv hatálya valamennyi *kereskedelmi* tevékenységre kiterjed a megosztásalapú gazdaság összefüggésében;
- az irányelv pusztán az oktatáshoz való egyenlő *hozzáférés* biztosítására irányul, és nem érinti a nemzeti hatásköröket; valamint
- az irányelv hatálya a megkülönböztetésnek kizárólag azokra az alapjaira terjedhet ki, amelyek szerepelnek az EUMSZ 19. cikkében.

2. Végrehajtási költségek (különösen a 15. cikk, valamint a (19ca), (19cb) és (19cc) preambulumbekzdés)

- a) Támogatná-e azokat a rendelkezéseket, amelyek értelmében a tagállamok átmeneti mentességet kérhetnének az észszerű alkalmazkodás követelménye alól? Ön szerint hogyan kellene finomítani ezeket a rendelkezéseket?**

- b) Tudna-e példaként olyan konkrét helyzeteket említeni, amelyeknek véleménye szerint az irányelv hatálya alá kellene tartoznia, szem előtt tartva, hogy az észszerű alkalmazkodás fogalma már magában foglalja az indokolatlan vagy aránytalan terhek elkerülését?**

Néhány delegáció a kompromisszum szellemében késznek mutatkozott arra, hogy fontolóra vegye a fogyatékossgal élők igényeihez való észszerű alkalmazkodásra vonatkozó követelmény alóli átmeneti mentesség lehetőségét. További megbeszéléseket kell folytatni azonban az alkalmazandó kritériumok meghatározásának szükségességéről, valamint az irányelvnek az UNCRPD-vel való összeegyeztethetőségéről. Ahelyett, hogy az irányelv alapján egyenesen átmeneti mentességet lehessen kérni, az egyik delegáció alternatívaként az alkalmazandó büntetések átmeneti felfüggesztését javasolta. Egy másik delegáció felvetette, hogy a mentességet lehetne kizárólag az új termékekre és szolgáltatásokra korlátozni.

Több más delegáció nem tudta támogatni a javasolt átmeneti mentességet, mivel az valószínűleg gyengítené a fogyatékossgal élő személyek megkülönböztetéssel szembeni védelmét. Ezzel összefüggésben egyes delegációk azon a véleményen voltak, hogy az aránytalan teher fogalma elegendő biztosítékot jelent a túlzottan súlyos terhet jelentő kötelezettségekkel szemben.

Hangsúlyozták, hogy az UNCRPD-ben az észszerű alkalmazkodás elve konkrét helyzetekre alkalmazandó, és az egy adott időpontban fennálló aránytalan teher elemzésén alapul, valamint emlékeztettek arra, hogy az irányelvtervezetben foglalt rendelkezések a korábbi megbeszélések nyomán (pl. az infrastruktúra területén fennálló elsődleges kötelezettségek megszüntetése miatt) már így is gyengültek.

Az egyik delegáció figyelmeztetett arra, hogy versenyelőnyök alakulhatnának ki, ha egyes tagállamokban alkalmazandó lenne a mentesség, miközben másokban szigorúbb szabályok maradnának érvényben.

Több delegáció úgy vélte, hogy a mentességre vonatkozó javasolt rendelkezés tekintetében a szöveg további vizsgálatot és pontosítást igényel.

A Bizottság képviselője elismerte a delegációk által az irányelvben foglalt, a fogyatékosokra vonatkozó rendelkezések végrehajtásának gazdasági költségeivel kapcsolatban megfogalmazott aggályokat, és hangsúlyozta, hogy amennyiben a kompromisszum alapjaként meglenne a mentesség lehetősége, azt a tagállamok által alkalmazandó egyértelmű feltételekhez kell kötni.

Több delegáció sajnálatát fejezte ki az „akadálymentesség” fogalmának a szövegből való elhagyása miatt, mivel ez gyengíti a fogyatékosokkal élő személyek számára biztosított védelmet, tekintettel arra, hogy az UNCPRD-ben az „észszerű alkalmazkodás” és az „akadálymentesség” fogalma egyaránt megjelenik. Számos delegáció sajnálatát fejezte ki amiatt is, hogy a szövegből kikerült az „egyetemes tervezés” fogalma, amely szélesebb körű megközelítést biztosított volna a fogyatékosokkal élő személyekkel szembeni egyenlő bánásmód tekintetében.

A Bizottság képviselője a további megbeszélések alapjaként támogatta a jelenlegi szöveget, és emlékeztetett arra, hogy az eredeti javaslat nem tartalmazott részletes akadálymentesítési rendelkezéseket, és hogy a fő cél annak biztosítása, hogy az irányelv hatálya alá tartozó különböző tárgyi jellegű területek tekintetében a hozzáférés megkülönböztetésmentes legyen.

c) Elégedett-e a jelenlegi szöveg és a fogyatékosokkal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény (UNCPRD) közötti összhanggal?

Számos delegáció úgy vélte, hogy a szöveg általánosságban véve kellően összhangban van az UNCPRD-vel. Több másik delegáció azonban a jogbizonytalanságtól tartva nem volt meggyőződve erről, és óva intett az ENSZ-eszköz rendelkezéseinek figyelmen kívül hagyásától vagy azok bárminemű gyengítésétől.

A Bizottság képviselője rámutatott arra, hogy az UNCPRD minden esetben alkalmazandó, és hogy a javasolt irányelv hozzájárulna az UNCPRD végrehajtásához, azonban önmagában nem minősülne végrehajtási jogszabálynak.

3. Jogbiztonság (különösen a 2. cikk (7) és (7a) bekezdése)

Támogatni tudja-e a biztosítási, banki és egyéb pénzügyi szolgáltatások nyújtása során az „életkoron” vagy „esetlegesen valamely személy fogyatékoságához köthető egészségi állapoton” alapuló, lehetséges eltérő bánásmódra vonatkozó rendelkezéseket? Amennyiben nem, min kellene változtatni az Ön aggályainak eloszlátása érdekében?

A további megbeszélések alapjaként több delegáció támogatta a jelenlegi szöveget, a szükséges finomhangolás és pontosítások függvényében. Az egyik delegáció hangsúlyozta a „fogyatékoság” és az „egészségi állapot” közötti egyértelmű különbségtétel fontosságát. Egy másik delegáció azon a véleményen volt, hogy a valamely személy „életkorán vagy esetlegesen fogyatékoságához köthető egészségi állapotán” alapuló, lehetséges eltérő bánásmód valószínűleg nem összeegyeztethető az UNCRPD-vel. Mások megerősítették az életkor és az egészség figyelembevételének indokoltságát például a biztosítási díjak kiszámításakor, és hangsúlyozták, hogy fontos biztosítani az eltérő bánásmód objektív és észszerű jellegét. Ezzel összefüggésben az egyik delegáció azt is kiemelte, hogy foglalkozni kell a mesterséges intelligenciának a szolgáltatók általi döntéshozatalban való felhasználásával.

III. ÖSSZEGZÉS

Bár a legutóbbi szövegváltozaton alapuló megbeszélések során történt némi előrelépés, egyértelműen további széles körű munkára van szükség ahhoz, hogy a Tanácsban el lehessen érni a szükséges egyhangúságot.